

HILSNINGSTALE VED NORGES BONDELAGS ARSMØTE, SANDEFJORD,
14. JUNI 1978

Jeg hilser Norges Bondelags landsmøte fra Regjeringen.

En kommer ikke langt på vei om en søker å vurdere innholdet i norsk demokrati og folkestyre bare på grunnlag av den virksomhet som drives i de politiske organer, i stat, fylker og kommuner.

Gjennom en lang og dyptgående demokratiseringsprosess er vårt samfunn utviklet til det vi til daglig kaller et organisasjons-samfunn.

- 2 -

Interesseorganisasjoner med vekslende oppslutning og styrke spiller hver for seg og i sammen en betydelig rolle i utformingen av norsk politikk og dermed også i formingen av det norske samfunn.

I dette nettverk av interesseorganisasjoner ligger betydelige muligheter for motsetninger, ja også konflikt.

I visse situasjoner vil motsetningene og konfliktene komme tydeligere frem enn ellers.

Men ser vi på vårt organisasjonssamfunn vil det være en mild overdrivelse å si at dette samfunn karakteriseres ved at interesser tørner sammen i konflikter.

Interesseorganisasjonene våre hevder med dyktighet og styrke sine medlemmers interesser, men de har samtidig

i stor utstrekning lært å leve sammen i et fellesskap.

De har i sin ansvarlige holdning utviklet en utstrakt evne til arbeid for og vern om grunnleggende fellesinteresser.

Det er ikke lang tid siden at Norge var betraktet som et av Europas fattigste land.

De kjente naturgitte mulighetene var ikke store.

Folket her kjempet mot en vakker, men materielt sett lite gavmild natur.

Når vi i dag blir ansett som én av verdens 10 rikeste nasjoner, er ikke dette en gang i hovedsak på grunn av olje- og gassfunn.

Det er fordi vi i en større grad enn vi finner i de fleste andre nasjoner, har lært å leve sammen i et solidarisk fellesskap.

Våre sterke og ansvarlige interesseorganisasjoner har en vesentlig del av æren for dette.

Norges Bondelag er så avgjort blant de organisasjoner som har gjort og gjør seg sterkt gjeldende.

Dette fordi de representerer en næring med rotfestede tradisjoner, men også med store oppgaver og muligheter i vårt samfunn og i vår verden.

En annen hovedårsak til vår materielle velstand er å finne i det forhold at vi i den siste generasjon har lært å utnytte våre muligheter og evner i en åpen utadvendt økonomi.

50 prosent av det vi i dag trenger til vårt forbruk og vår produksjon må vi importere fra utlandet.

Halvparten av det vi produserer må vi få solgt på markeder utenfor landets grenser.

Vi ser her bildet av en vid åpen økonomi. Den har gitt rike muligheter.

Men samtidig trekker den inn over oss brottsjøene fra de stormkastene som oppstår ved sterke og dyptgående internasjonale konjunktursvingninger.

Vi er en del av europeisk og internasjonal økonomi til godt og vondt.

1960-årene var preget av en jamn og til dels sterk internasjonal oppgang.

Produksjon og etterspørsel vokste. Nye markeder dukket opp. Vi maktet å utnytte dette til vår fordel.

Den lange og til dels sterke vekstperiode internasjonalt og nasjonalt fikk mange til å tro at dette var den normale, ja nærmest naturgitte situasjon.

Vi ble alle i for stor grad innstilt på at den lønn vi hadde i år skulle neste år vokse med 2-3 prosent. Vi innrettet vår levemåte og tenkemåte i stor utstrekning på dette.

Når så de internasjonale omslagene kom, sterkt og brutalt, i begynnelsen av -70 årene, var de aller fleste uforberedt på dette, internasjonalt og i vårt eget samfunn.

Vi fikk stagnasjon og inflasjon.

17 millioner mennesker uten arbeid er en understreking av den situasjon de vestlige industriland er i.

Med våre åpne økonomiske dører mot omverdenen er det en illusjon å tro at en utvikling av denne art kunne gå forbi Norge uten virkning.

Vi kan verge oss mot virkningene av denne internasjonale utviklingen, men vi kan ikke unngå dem.

Hittil har vi greid oss betydelig bedre enn de aller fleste andre industriland.

Men, jo lenger tid det tar før en kan bringe den vestlige økonomi på fote igjen, jo mer vil det kreve av oss alle å holde unna for denne omfattende økonomiske krisen.

Det er en uttalt bred enighet i vårt land om å sette arbeid for alle som et overordnet hovedmål.

Særlig i vår situasjon i dag er dette et mål vi ikke oppnår uten å betale noe for det.

Dersom vi ikke i dag og i en tid framover er villig til å akseptere at våre inntekter og vårt forbruk som i parentes bemerket er av verdens høyeste, kan fryses fast uten fortsatt stigning, vil arbeidsløshet være et uomgjengelig resultat.

De begrensede midler vi har til rådighet for vekst i reelle inntekter må komme de personer, sosialgrupper og yrkesgrupper til gode som ligger etter i inntektsutviklingen.

I den grad de inntektsoppgjør vi nå går mot avslutningen av, bidrar til dette, er de tilpasset vår reelle situasjon.

De mest aktuelle interesseorganisasjoner har akseptert disse forutsetningene. Det må i fremtiden bli deres oppgave og ansvar å gi sitt bidrag til at denne målsettingen nås.

Men selv i vanskelige situasjoner må en søke å holde de fremtidige målsettingene klare.

Regjeringen har trukket opp hovedmålene for sin jordbrukspolitik. Jeg har et inntrykk av at disse i hovedsak er bredt akseptert av yrkesutøverne.

Disse målsettingene ligger fast.

Dette gjelder også de inntektsmålsettinger som fikk sin tilslutning i Stortinget i 1975.

Hovedinnholdet i disse var å jamstille jordbruket med andre yrkesgrupper, i første rekke da industriarbeidernes forhold.

Gjennom en radikal heving av jordbrukernes inntekter har vi i de siste to årene nådd meget langt på vei mot de mål som er trukket opp.

En meget vesentlig del av denne inntektshevingen har kommet de vanskeligstilte bruk og distrikter til gode.

Dette er - sett fra alle synsvinkler - en riktig inntektspolitikk både i forhold til jordbruket, til en riktig ressursbruk og i forhold til vårt ønske om å bevare hovedtrekkene i vår bosetting.

Vi står foran viktige drøftinger av visse prinsipielle og praktiske sider ved den vanskelige oppgaven det er å sammenlikne jordbrukere og f.eks. industriarbeidere.

Men, i den aktuelle økonomiske situasjonen kan ikke jordbrukets inntekter underlegges noen annen vurdering enn den som er nødvendig å nytte overfor alle andre inntekstakere i dette land.

På såvel kortere som lengre sikt ville det skade jordbrukets interesser om dette ikke ble resultatet.

Det er oppmuntrende at dette syn også kommer klart til uttrykk fra jordbrukets egne organisasjoner.

Vi har store og påtrengende oppgaver å løse.

Men, vi er ikke i en håpløs krisesituasjon.

Et raskt blikk rundt oss i det norske samfunn er langt på vei tilstrekkelig til å fastslå dette.

Vi skal ri stormen av for at vi igjen fullt ut skal kunne nytte de rike muligheter vårt samfunn har.

Mange av våre interesseorganisasjoner har bygd seg sterke gjennom kravet om fellesskap og solidaritet.

Dette var midlene som skulle løfte enkeltmennesker og yrkesgrupper oppover. Jordbrukets organisasjoner er gode

eksempler på dette.

Kan vi bruke den samme holdningen til fellesskap og reell solidaritet for at vi nå skal kunne bevare de rike posisjoner vi har nådd?

Så enkel men samtidig også så viktig er den oppgaven vi står midt oppe i.

Jeg ønsker Norges Bondelag lykke til med det landsmøtet som nå er innledet.